

**Uchwała Nr XLI/342/2006
Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 11 sierpnia 2006 r.**

w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2013.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591 z późn. zm.) oraz art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64 poz.593 z późn. zm.)

Rada Miejska w Tyczynie uchwala

**Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2006 – 2013**

Rozdział I. Postanowienia ogólne

§ 1.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w Gminie. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Gminy Tyczyn została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyczynie, uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, Powiatowego Urzędu Pracy, instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem.

W oparciu o diagnozę została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej w Tyczynie od 1990 r. Sukcesywnie następowało przeformułowanie roli i zadań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także sposobów realizacji świadczonej pomocy. Dokonano przejścia od modelu pomocy, którego zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia materialnego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów.

Systemowe podejście do rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd, pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmuje się także pracę z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej.

Działania MOPS-u mają na celu nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji bytowej świadczeniobiorców pomocy społecznej, lecz także usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w mieście oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia.

Najczęściej pomocy w rozwiązywaniu problemów potrzebują rodziny, w których występują:

- nie leczona choroba psychiczna,
- bezradność lub niepodejmowanie działań wobec osób niepełnosprawnych,
- konflikt wewnątrzrodzinny spowodowany rozwodem lub roszczeniami materialnymi,
- oziębłość emocjonalna,
- sieroctwo naturalne lub społeczne,
- trudności wychowawcze z dziećmi,
- przemoc fizyczna i psychiczna,
- uzależnienie od alkoholu lub narkotyków,
- nieletnia matka.

W dalszej działalności Ośrodka planujemy rozszerzenie działań pomocowych na rzecz rodziny. Spełnienie oczekiwań w tym zakresie wymaga podejmowania wielorakich działań strategicznych, w tym zwłaszcza:

- interwencyjnych - o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne;
- kompensacyjnych - niwelujących luki i deficyty;
- asekuracyjnych - uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu;
- partycypacyjnych - poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegającym wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Program budowy i wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego opiera się na strategii włączania coraz większych segmentów społeczności w nurt podejmowania decyzji oraz zwiększania możliwości ich działania w kluczowych dla życia społecznego obszarach.

Potrzeba opracowania niniejszego dokumentu wynika z rosnących zagrożeń, które rodzi ubóstwo oraz inne negatywne zjawiska społeczne.

Trudna sytuacja na rynku pracy, spadek zamożności, pogłębiająca się pauperyzacja społeczeństwa sprzyja zwiększaniu się skali patologii i marginalizacji grup społecznych.

Zidentyfikowane na podstawie diagnozy problemy społeczne wymagają wprowadzenia skutecznych metod aktywnego przeciwdziałania. Opracowując program strategii należy wyjaśnić co rozumiemy pod pojęciem strategia.

STRATEGIA – sposób osiągnięcia wyznaczonych celów przez sterowanie długofalowym rozwojem określonego układu – w naszym przypadku Gminy Tyczyn.

Strategia jest synonimem takich określeń jak sposób, opcja, kierunek działania, droga postępowania. Strategia powinna odpowiadać na pytanie co musimy zrobić i dlaczego, aby lepiej funkcjonować i rozwijać się w przyszłości.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie będąca scenariuszem przyszłości do której należy dążyć, to określone sposoby działania, dzięki którym dokona się transformacja sytuacji obecnej na projektowaną.

Jako element żywy strategia będzie podlegała ciągłym zmianom, będą pojawiać się nowe ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Rozdział II. Prawne podstawy opracowania strategii

§ 2.

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78 poz.483)

W preambule Konstytucji wyrażona jest zasada pomocniczości, zgodnie z którą państwo powinno wspierać obywateli i ich wspólnoty w działaniach mających na celu zaspokajanie ich życiowych potrzeb. Rozdział II Konstytucji zawiera podstawowe wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela. Do wartości konstytucyjnej została podniesiona godność człowieka: art.30 tego rozdziału stanowi, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela oraz że jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Szczególne znaczenie dla zabezpieczenia społecznego mają przepisy z działu wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne. Są to:

- art.65 ust.5 stanowiący, że władze publiczne prowadzą politykę zmierzającą do pełnego, produktywnego zatrudnienia poprzez realizowanie programów zwalczania bezrobocia, w tym organizowanie i wspieranie poradnictwa i szkolenia zawodowego oraz robót publicznych i prac interwencyjnych;
- art.68 ust.2 stanowiący, że obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego;
- art.68 stanowiący, że każdy ma prawo do ochrony zdrowia oraz, że władze publiczne są zobowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku;
- art.69 stanowiący, że władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej;
- art.70 stanowiący, że każdy ma prawo do nauki oraz, że władze publiczne tworzą i wspierają systemy pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów;
- art.71 stanowiący, że państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny, a rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej zwłaszcza wielodzietne i niepełne oraz matki przed i po urodzeniu dziecka mają prawo do szczególnej pomocy władz publicznych;
- art.72 stanowiący, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka;
- art.75 stanowiący, że władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.

2. Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz.U. Nr 64, poz.593 z późn. zm.)

Obecny model pomocy społecznej w Polsce ukształtowała ustawa o pomocy społecznej z dnia 29.11.1990 r. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004 r. jest kontynuatką tego modelu. Odzwierciedla on tendencje charakteryzujące nowoczesne ustawodawstwa w tej dziedzinie, kreujące pomoc społeczną jako system zróżnicowanych i zmiennych w czasie świadczeń finansowych ze źródeł publicznych i realizowanych na zasadach subsydiarności i indywidualizacji przez wyspecjalizowane służby w sytuacjach uzasadniających ich udzielenie wystąpieniem szczególnej potrzeby socjalnej.

Zgodnie z art.2 ust.1 ustawy, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z

organizacjami społecznymi i samorządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi (art.2 ust.2). Ustawa wskazuje więc podmioty odpowiedzialne za organizację pomocy społecznej, jednocześnie nakładając na nie obowiązek współpracy z innymi podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art.3 ust.1 ustawy o pomocy społecznej). Zadaniem pomocy społecznej zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin i ich integracji w środowisku.

Osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej powinny więc się usamodzielniać i zintegrować ze środowiskiem. Przyznawana pomoc nie powinna być za duża, bo wtedy osłabia i eliminuje motywację do aktywnego działania oraz umacnia w bierności i roszczeniowości.

Celem pomocy jest również zapobieganie marginalizacji osób i rodzin. Zgodnie z art.7 ustawy pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ponadto osoby lub rodziny ubiegające się o świadczenia pomocy społecznej muszą spełniać jednocześnie kryterium dochodowe określone w art.8 ustawy. Przepis ten podaje dwie wartości kwotowe tj. 461 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 316 zł będące kryterium dochodowym na osobę w rodzinie. Wskazuje jednocześnie kryterium dochodowe rodziny będące sumą kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Dochód, o którym mowa w w/w przepisie to minimum socjalne. Rada gminy może podwyższyć kwotę kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłków okresowych i celowych.

Ustawa o pomocy społecznej określa zakres zadań gminy w zakresie pomocy społecznej. Są to zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym (art.17 ust.1), fakultatywnym (art.17 ust 2) oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (art.18 ust.1). Zadania własne o charakterze obowiązkowym to m.in.:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej,
- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;

- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkań chronionych;
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
- dożywanie dzieci.

Zadania własne gminy to m.in.:

- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym;
- tworzenie i realizacja programów osłonowych wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy.

Zadania zlecone gminie to m.in.:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Szeroki krąg osób uprawnionych oraz wachlarz zadań realizowanych przez gminę stwarza konieczność opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych co zresztą zgodnie z ustawą o pomocy społecznej jest zadaniem obowiązkowym gminy.

3. Ustawa o świadczeniach rodzinnych z 28 listopada 2003 r. (Dz.U. Nr 288, poz.255; z 2004 r. Dz. U. Nr 35, poz. 305 z późn. zm.)

Do 30.04.2005 r. system świadczeń rodzinnych był realizowany przez wiele podmiotów. Od 01.05.2004 r. weszła w życie ustawa z dnia 28 listopada o świadczeniach rodzinnych, która ma doprowadzić do takiego rozwiązania, że system dotychczas realizowany przez wiele podmiotów, będzie realizowany od 01.03.2006 r. tylko przez jeden podmiot, którym będzie w zależności od szczebla samorządu terytorialnego wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Ustawa przewiduje dwa rodzaje świadczeń:

- 1) zasiłek rodzinny wraz z dodatkami,
- 2) świadczenia opiekuńcze.

W pierwszej grupie ustawa przewiduje, jako podstawowe świadczenie, zasiłek rodzinny. Warunkiem uzyskania dodatków do zasiłków, z których niektóre są obecnie niezależnymi świadczeniami jest posiadanie prawa do zasiłku rodzinnego. Ustawa przewiduje następujące dodatki do zasiłku rodzinnego:

- 1) dodatek z tytułu urodzenia dziecka;
- 2) dodatek z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- 3) dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
- 4) dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka;
- 5) dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- 6) dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- 7) dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego;
- 8) dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania.

Niezależnie od zasiłku rodzinnego mogą być przyznane świadczenia pielęgnacyjne:

- 1) zasiłek pielęgnacyjny;
- 2) świadczenie pielęgnacyjne.

4. Ustawa o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych ora zaliczce alimentacyjnej z 22 kwietnia 2005 r. (Dz.U.Nr 89, poz. 732).

Ustawa określa zasady postępowania wobec osób zobowiązanych do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, jeżeli egzekucja prowadzona przez komornika sądowego jest bezskuteczna; przyznawania zaliczek alimentacyjnych dla osób samotnie wychowujących dzieci, uprawnionych do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna.

5. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r. (Dz.U. Nr 122, poz. 1143)

Ustawa określa zasady zatrudnienia socjalnego. Zatrudnienie socjalne skierowane jest w szczególności do:

- 1) bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- 2) uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii z zakładzie leczenia odwykowego;
- 3) uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej;
- 4) chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów prawa psychicznego;
- 5) bezrobotnych, w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, pozostających bez pracy przez okres co najmniej 36 miesięcy;
- 6) zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- 7) uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym przez zatrudnienie socjalne należy rozumieć zapewnienie w/w osobom możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji zawodowej, kluby integracji zawodowej i zatrudnienia wspieranego.

Centra integracji zawodowej mogą być tworzone przez wójta, burmistrza i prezydenta miasta i działają w formie gospodarstwa pomocniczego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych. Centrum integracji społecznej realizuje reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:

- 1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnym osobom nie podlegającym wykluczeniu społecznemu;
- 2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych;
- 3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, m.in. przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów poprzez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- 4) uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w centrum integracji społecznej, a w uzasadnionych przypadkach także przed jego zakończeniem na wniosek kierownika, pracownika socjalnego.

Zgodnie z art.18 ust.1 gmina lub na jej zlecenie ośrodek pomocy społecznej lub organizacje pożytku publicznego prowadzące reintegrację zawodową lub społeczną mogą:

- 1) organizować roboty publiczne;
- 2) prowadzić kluby integracji społecznej organizujące działania o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym.

W klubach integracji społecznej można organizować i prowadzić w szczególności:

- 1) programy zatrudnienia tymczasowego mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub czas wykonywania określonej pracy, wykonywanie usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia;
- 2) poradnictwo prawne;
- 3) działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych.

6. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z 19 sierpnia 1994 (Dz.U. Nr 111 poz. 535)

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa. Dlatego też art.1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego stanowi, że ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Zgodnie z art.2 ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie zatrudnienia oraz w sprawach bytowych (art.8 ust. 1).

Zgodnie z art. 8 ust. 2 oparcie społeczne polega w szczególności na:

- 1) podtrzymaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia;
- 2) organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji;
- 3) udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

7. Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z 24 kwietnia 2003 r. (Dz.U. Nr 96, poz. 873)

Zgodnie z art.3 ust.1-3 ustawy, działalność pożytku publicznego prowadzą organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego oraz stowarzyszenia samorządu terytorialnego.

Działalność pożytku publicznego jest to działalność społecznie użyteczna prowadzona w sferze zadań publicznych z której korzystają organy administracji publicznej. Działalność pożytku publicznego obejmuje m.in. zadania w zakresie:

- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównania szans tych rodzin i osób;
- 2) działalności charytatywnej;
- 3) ochrony i promocji zdrowia;
- 4) działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 5) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- 6) upowszechniania i ochrony praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- 7) nauki, edukacji, oświaty i wychowania;
- 8) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- 9) promocji i organizacji wolontariatu.

Art.42 ust.1 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie stanowi, że wolontariusze mogą wykonywać świadczenia odpowiadające świadczeniu pracy na rzecz:

- 1) organizacji pozarządowych i innych podmiotów wymienionych w art.3 ust.3 w zakresie ich działalności statutowej, w szczególności w zakresie działalności pożytku publicznego;
- 2) organów administracji publicznej, z wyłączeniem z prowadzonej przez nie działalności gospodarczej;
- 3) jednostek organizacyjnych podległych organom administracji publicznej lub przez nie nadzorowanych, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej.

8. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r. (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z późn. zm.)

Ustawa ta nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożycia, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie spożycia tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałaniu powstawaniu i usuwaniu nadużywania alkoholu, a także wspierania w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Organy te popierają także tworzenie i rozwój organizacji społecznych, których celem jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkohol oraz udzielanie pomocy ich rodzinom, jak również zapewniają warunki sprzyjające działaniom tych organizacji. Współdziałają one również z Kościołem Katolickimi i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

9. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 29 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 180, poz. 1493).

Ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie; zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.Nr 64, poz. 593, z późn. zm) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1234, z późn.zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

10. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 179, poz. 1485).

Ustawa określa zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii; zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii; organy właściwe do wykonania; rozporządzenia; kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy i rozporządzeń.

11. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 99 , poz. 1001)

Ustawa ta określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Art.3 ust 1 ustawy stanowi, że zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane na podstawie uchwalonego przez Radę Ministrów Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia, zawierającego zasady realizacji Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz w oparciu o inicjatywy samorządu gminy, powiatu, województwa i partnerów społecznych.

12. Ustawa o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 (Dz.U. Nr 142 poz.1591 z późn.zm.)

Zgodnie z art. 7 w/w ustawy zadania własne gminy obejmują m.in. sprawy:

- 1) ochrony zdrowia;
- 2) pomocy społecznej , w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
- 3) gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- 4) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
- 5) współpracy z organizacjami pozarządowymi.

§ 3.

Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

W zakresie polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego:

- 1) Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1993 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99 WE),
- 2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99 WE),
- 3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99 WE),
- 4) Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 r. dotyczące koordynacji pomocy w ramach Strategii przed akcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99 WE),
- 5) Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiające Instrument Polityki Strukturalnej.

§ 4.

Dokumenty programowe

1. **Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006** opracowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej; przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lutego 2003 r.
2. **Narodowa Strategia Integracji Społecznej / NSIS/ 2004 r.**

W Narodowej Strategii Integracji Społecznej podejmuje się próbę całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce oraz formułuje na tej bazie dalekosiężne rekomendacje. Materiały do strategii zostały zebrane i opracowane w formie czterech raportów, z których każdy analizuje specyficzny obszar. Na podstawie tychże raportów cząstkowych, opisujących i diagnozujących polską rzeczywistość stworzono dokument Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Polityka społeczna realizowana przez Narodową Strategię Integracji Społecznej integralnie wiąże działania w obszarze pracy, edukacji, kultury, komunikacji społecznej i zabezpieczenia społecznego. Taka polityka z jednej strony kreuje szansę poprzez pobudzanie rynku, przedsiębiorczości i zapobiegliwości, a jednocześnie z drugiej strony kreuje zdolność jednostki i wspólnot do korzystania z tych szans, kreuje kapitał ludzki i społeczny. Prawa wszystkich obywateli do równego dostępu do instytucji publicznych, dóbr i rynku pracy - w tym również obywateli zagrożonych wykluczeniem społecznym muszą być przestrzegane. Sukces Narodowej Strategii Integracji Społecznej zależeć będzie od odpowiedzialnej i aktywnej polityki społecznej, uczestnictwa partnerów społecznych, organizacji społecznych, ale także od aktywności i zaangażowania osób zagrożonych wykluczeniem, które podejmą wysiłek na rzecz zmiany swojej sytuacji.

3. Uzupelnienie do ZPORR z dnia 16 kwietnia 2004 r. Dokument Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

4. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego.

5. Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich 2000-2006.

Rozdział III. Charakterystyka Gminy Tyczyn

§ 5.

Potrzeby i problemy mieszkańców

Gmina Tyczyn leży w centralnej części województwa podkarpackiego, w sąsiedztwie Rzeszowa. Jest gminą miejsko-wiejską, jedną z 14 gmin powiatu rzeszowskiego. Stanowi także północno-zachodnią część mikroregionu Dolina Strugu. W jej skład wchodzi miasto Tyczyn oraz sześć sołectw: Biała, Borek Stary, Budziwój, Hermanowa, Kielnarowa i Matysówka.

Powierzchnia gminy wynosi 82,44 km²; miasto Tyczyn usytuowane w centrum gminy zajmuje obszar 9,67 km². Według danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie z 2002 r., użytki rolne zajmują 76,2% powierzchni, z czego 70,6% przypada na grunty orne, 16,9% na łąki, 7,9% na pastwiska, a 4,6% na sady. Lasy i grunty leśne pokrywające 14% ogólnej powierzchni gminy wchodzi w skład dwóch większych kompleksów leśnych znajdujących się przy południowej granicy gminy, na terenie Hermanowej Przylasku i Czerwonek Kielnarowskich oraz mniejszych - na wzgórzach otaczających Matysówkę i Borek Stary. Pozostałe grunty i nieużytki zajmują 9,8% powierzchni. Większość gruntów

Panorama Tyczyna
fot. z archiwum UGiM

stanowi własność prywatną. W posiadaniu osób indywidualnych znajduje się obszar o pow. ok. 7 000 ha, sektor publiczny zajmuje natomiast powierzchnię ok. 1 200 ha. Stanowią ją grunty należące do Państwowych Gospodarstw Leśnych (ok. 50%), Agencji Nieruchomości Rolnych (ok. 30%) i tereny będące własnością gminną.

Do większych podmiotów gospodarczych na terenie gminy należą:

- Tyczyńska Fabryka Urządzeń Wentylacyjnych *Tywent* w Tyczynie - produkuje wentylatory dla potrzeb

- przemysłu i rolnictwa,
- *POM Tyczyn s.c.* w Tyczynie - wykonuje naprawy ciągników rolniczych, wytwarza i regeneruje części zamienne do ciągników i maszyn rolniczych,
 - Gminna Spółdzielnia *SCh* w Tyczynie - prowadzi handel hurtowy i detaliczny oraz mieszalnię pasz,
 - *Linker Europa Sp. z o.o.* w Tyczynie - wytwarza i remontuje linie do produkcji wód mineralnych i napojów chłodzących,
 - Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Rzeszowie z siedzibą w Białej - prowadzi obsługę aglomeracji rzeszowskiej w zakresie wywozu odpadów, zieleni miejskiej i innych usług komunalnych,
 - Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe *Danex* w Budziwoju - prowadzi handel ceramiką i innymi materiałami budowlanymi do wyposażenia mieszkań,
 - Zakład Mięsny *Herman* w Kielnarowej - prowadzi ubój i przetwórstwo mięsa,
 - *SZiK Sp. z o.o.* - prowadzi serwis i sprzedaż części zamiennych do samochodów marek krajowych i zagranicznych,
 - Bank Spółdzielczy w Tyczynie - prowadzi obsługę bankową lokalnych firm,
 - *Euro-Trans* w Budziwoju - świadczy usługi transportu krajowego i międzynarodowego,
 - *JAR* w Kielnarowej - produkuje drewno, świadczy usługi transportowe oraz prowadzi handel materiałami budowlanymi.

W gminie Tyczyn funkcjonuje: 7 szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi, 1 gimnazjum, ponadgimnazjalny Zespół Szkół, w skład którego wchodzi: liceum ogólnokształcące oraz liceum profilowane o profilu usługowo-gospodarczym, dwie wyższe uczelnie: Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza i Rzeszowska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania.

Placówkami organizującymi życie kulturalne mieszkańców gminy są: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, domy ludowe działające we wszystkich miejscowościach oraz 5 placówek bibliotecznych znajdujących się w Tyczynie, Borku Starym, Budziwoju, Hermanowej i Kielnarowej. Opieka medyczna działa w dwóch sektorach: publicznym i prywatnym, oferując mieszkańcom usługi z zakresu podstawowej opieki medycznej wraz z diagnostyką w Przychodni Rejonowej i Centrum Medycznym *MEDI COR* w Tyczynie oraz dwóch ośrodkach zdrowia - w Borku Starym i Budziwoju. Działalność placówek służby zdrowia uzupełniają: Stacja Opieki *Caritas* Diecezji Rzeszowskiej, Świetlica Dziennego Centrum Gminnej Aktywności oraz 4 apteki - dwie w Tyczynie oraz po jednej w Budziwoju i Borku Starym.

Gimnazjum w Tyczynie
fot. z archiwum UGiM

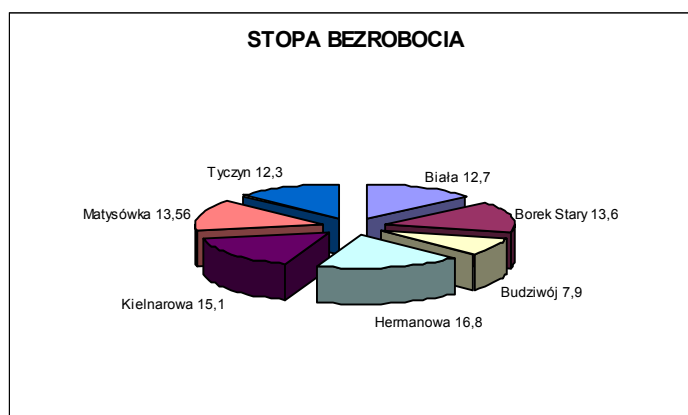
Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, wg na koniec grudnia 2005 r., wynosi 15 700 osób, z czego 3 234 osób zamieszkuje miasto, a 12 466 - pozostałe sześć sołectw wchodzących w skład gminy; Biała - 1893 osoby, Borek Stary - 1603 osoby, Budziwój - 3614 osób, Hermanowa - 2376 osób, Kielnarowa - 1745 osób, Matysówka - 1235 osób, Na 1 km² pow. przypada średnio 178 osób, przy czym gęstość zaludnienia jest największa w mieście Tyczynie (323 osoby na km²), a najmniejsza w Borku Starym (107 osób na km²).

Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców gminy sukcesywnie wzrasta. Na tendencję wzrostową wpływ ma zarówno ruch naturalny, jak i migracje ludności. Prawie wszystkie miejscowości gminy mają dodatni przyrost naturalny. Najliczniejszą pod względem wieku grupę mieszkańców stanowią ludzie w przedziale wiekowym 30-65 lat, przy czym zdecydowanie przeważają osoby z przedziału 30-49 lat. Lokalne społeczeństwo

jest więc zdominowane przez osoby w wieku średnim oraz starsze. W Białej, Borku Starym i Budziwoju liczną grupę stanowią także dzieci w wieku 7-12 lat. Wskaźnik udziału mężczyzn w strukturze ludności jest nieco niższy niż wskaźnik udziału kobiet - wynosi 48%. Struktura wiekowa przekłada się na strukturę zawodową - w 2001 roku 57% stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym, 28% to osoby w wieku przedprodukcyjnym, natomiast 15% mieszkańców stanowili ludzie w wieku poprodukcyjnym. Liczba osób zawodowo czynnych wynosi ok. 7,4 tysiąca, z czego ok. 5,4 tys. prowadzi indywidualne gospodarstwa rolne, bądź pracuje poza terenem gminy - głównie w Rzeszowie.

Bezrobocie i rynek pracy

Przemiany społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju wpłynęły niekorzystnie na sytuację gminy i jej mieszkańców, poprzez nasilenie się wielu problemów kwestii społecznych utrudniających funkcjonowanie osób i rodzin. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest rosnące z roku na rok bezrobocie i niekorzystne zmiany na rynku pracy. Zjawisko bezrobocia dotyka wszystkie grupy wiekowe i zawodowe, niezależnie od wykształcenia i płci.

Bezrobocie jest pojęciem ściśle związanym z zagadnieniem pracy, ściślej mówiąc z rynkiem pracy. Zjawisko bezrobocia to nic innego jak nadwyżka podaży pracy reprezentowanej przez pracowników poszukujących pracy nad popytem na pracę reprezentowanej przez pracodawców poszukujących pracowników.

Liczba bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach Gminy stan na 31.12.2005 r.

	B+Z		B-Z		RAZEM	STOPA BEZROBOCIA (%)
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni		
BIAŁA	6	9	63	56	134	12,7
BOREK STARY	8	9	52	46	115	13,6
BUDZIWÓJ	14	23	63	53	153	7,9
HERMANOWA	6	20	96	88	210	16,8
KIELNAROWA	7	14	63	58	142	15,1
MATYSÓWKA	11	10	33	37	91	13,56
TYCZYN	4	19	117	92	232	12,3
RAZEM	56	104	487	430	1077	12,53

B+Z –bezrobotni z prawem do zasiłku

B-Z –Bezrobotni bez prawa do zasiłku

Definicja bezrobocia, mówi, że jest to zjawisko polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i chcących pracować, nie znajduje żadnego zatrudnienia. Jest to bardzo ogólna definicja bezrobocia, dokładniej o tym, które osoby są uznawane za bezrobotne decyduje ustawa, która jednoznacznie definiuje jakie warunki musi spełnić osoba uznana za bezrobotną. W różnych krajach mogą to być różne wymogi. W Polsce status bezrobotnego posiadają tylko osoby zarejestrowane w Urzędzie Pracy. Inną sprawą jest tzw. "szara strefa" czyli osoby pracujące na czarno; mogą one spełniać wszystkie warunki kwalifikujące do grona bezrobotnych, choć w rzeczywistości mają prace.

Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych naszego kraju, niestety nie omija też naszej gminy. Na koniec grudnia 2005 roku wynosiło 12,5% i w porównaniu z końcem 2004 (12,3%) r. jest niestety wyższe o 2 punkty procentowe. Jednak obserwując sytuację na rynku krajowym śmiało można stwierdzić, że stopa bezrobocia w gminie jest niższa od stopy bezrobocia w Polsce (17,6%)

Analizując 2005 r. stwierdza się, że najwyższe bezrobocie występowało w I kwartale i wynosiło (13,9%); podobna sytuacja miała miejsce w ostatnim kwartale (12,5%), kiedy to typowe prace sezonowe z uwagi na warunki atmosferyczne nie mają miejsca. Porównując dane z grudnia 2004 r. z grudniowymi 2005 r. można zauważyć, że nadal najwyższe bezrobocie występuje w Hermanowej (16,8%), najniższe natomiast w Budziwoju (7,9%).

Bezrobocie w gminie i mieście

	Z prawem do zasiłku		Bez prawa do zasiłku		RAZEM
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	
Gmina TYCZYN	4	15	117	92	228
Miasto TYCZYN	36	55	422	336	849
RAZEM	40	70	539	428	1077

Większą liczbę oczywiście stanowią bezrobotne kobiety z uwagi na to, że wykonują mniejszą liczbę zawodów i są uważane przez pracodawców za pracowników mniej dyspozycyjnych z uwagi na przebywanie na urloпах macierzyńskich, opiekach nad dziećmi itp. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że osoby z prawem do zasiłku stanowią tylko 14% wszystkich zarejestrowanych, zarejestrowanych z tego wynika, że większość nich nie ma żadnych dochodów, czego konsekwencjami są pogorszenie standardu życia, problemy finansowe, izolacja społeczna. Inną cechą rozpatrywanego zjawiska, jest częsty powrót do statusu bezrobotnego, dotyczącą szczególnie ludzi młodych bez doświadczenia, nieumiejących się odnaleźć na rynku pracy.

Długość pozostawania w ewidencji	Liczba bezrobotnych
do 6 miesięcy	256
do 1 roku	197
do 2 lat	138
od 2 do 5 lat	183
powyżej 5 lat	303

W gminie największą grupę stanowią bezrobotni pozostający bez pracy pow. 5 lat. Są to osoby najczęściej o niskich kwalifikacjach zawodowych, nie umiejących się odnaleźć po tak długim okresie na rynku pracy. Dlatego też urzędy pracy podejmują działania do z aktywizowania i objęcia pomocą długotrwale bezrobotnych, m.in. przez organizowanie szkoleń, prac interwencyjnych czy przygotowania zawodowego. Drugą grupę (pod względem długości zarejestrowania) stanowią bezrobotni pozostający bez pracy do 6 miesięcy. Są to osoby aktywnie poszukujące pracy, najczęściej przebywające na zasiłku dla bezrobotnych oraz ludzie młodzi, którzy kończąc szkoły po raz pierwszy stykają się z rynkiem pracy. Jest to grupa, z jednej strony, doskonale przygotowana teoretycznie, z drugiej zaś nie mająca umiejętności praktycznych, które w parze z doświadczeniem są najbardziej poszukiwane przez pracodawców. Swoje kwalifikacje podnosić mogą na szkoleniach indywidualnych i grupowych, organizowanych przez PUP (plan szkoleń organizowanych przez urząd pracy w Rzeszowie dostępny jest w GCI w Tyczynie) natomiast doświadczenie zdobywać mogą ma tak bardzo popularnych stażach.

Okres transformacji gospodarki przyczynił się do spadku dochodów dużych grup ludności. Wysokie bezrobocie spowodowało sytuację podejmowania pracy przez osoby poszukujące pracy i chcące utrzymać rodzinę za wszelką cenę za „każde wynagrodzenie”. Pracodawcy wykorzystują nowe zapisy Kodeksu Pracy i zatrudniają osoby podejmujące pracę po raz pierwszy za wynagrodzeniem wynoszącym 80% minimalnej płacy. Ponadto, pracodawcy niechętnie przyjmują do pracy absolwentów na umowę o pracę. Zdecydowana większość przyjmuje absolwentów na roczny staż pracy. Osoby (absolwenci), które ukończyły roczny staż i nie otrzymały dalszej propozycji pracy nie mogą otrzymać zasiłku dla bezrobotnych, na jaki mieliby szansę po ukończeniu refundowanego zatrudnienia.

Sprawami bezrobocia i przeciwdziałaniem temu zjawisk na terenie gminy Tyczyn zajmują się: Powiatowy i Wojewódzki Urząd Pracy oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób bezrobotnych. Działania tych instytucji i organizacji nie są jednak do końca skuteczne, ze względu na niewielki przyrost nowych miejsc pracy oraz brak firm realizujących formę zatrudnienia socjalnego, która jest szczególnie korzystna w przypadku osób wykluczonych społecznej lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Rozdział IV. Diagnoza problemów społecznych

§ 6.

Codziennemu życiu towarzyszą liczne problemy, które swym zasięgiem obejmują coraz większe grupy ludzi i coraz młodsze pokolenia. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, w tym korzystania z pomocy MGOPS. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy MGOPS są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, długotrwała choroba. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Powodem przyznania pomocy bywa także alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, sieroctwo i narkomania.

1. Ubóstwo.

Bardzo wysoka stopa bezrobocia, a jednocześnie brak środków finansowych w instytucjach powołanych do świadczenia pomocy dla osób niewydolnych ekonomicznie prowadzi do rozszerzenia się **SFER Y UBÓSTWA**, zwiększenia patologii i niepożądanych zjawisk społecznych. Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej

społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryje się poza żywnością, którego niezbędności nikt nie kwestionuje takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w świadczeniach kulturalnych. Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez MGOPS w Tyczynie. podstawie danych Ośrodka z 2003 - 2005 r.

Najczęstsze powody przyznania pomocy MGOPS w latach 2003 – 2005

Jednym z wiodących przedmiotów zainteresowania było ustalenie okresów czasowych pozostawania klientami pomocy społecznej. Ośrodki Pomocy Społecznej dokonały podziału rodzin ze względu na czasokres korzystania z pomocy społecznej – tzn. ile lat dana rodzina korzysta z pomocy społecznej od momentu pierwszego zgłoszenia się do OPS. Na najwyższym można dostrzec dominację rodzin, które korzystają z pomocy społecznej powyżej trzech lat (ok. 65%). Z tego rodziny korzystające od 3 do 5 lat stanowią 29%, a od 6 do 12 lat - 27,4% ogółu rodzin świadczeniobiorców. Stosunkowo najmniej jest rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej powyżej 12 lat (10%). Nieco ponad 30% korzysta z pomocy nie dłużej niż 2 lata.

Znamiennym jest, iż blisko 90 % rodzin korzystających z pomocy społecznej stało się świadczeniobiorcami po zmianach systemu społeczno-gospodarczego tj. po roku 1990 i pojawieniu się zjawiska bezrobocia, które występuje jako podstawowa przyczyna ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej.

Dziedziczenie biedy – zgodnie z teorią Edwina H. Sutharlanda - jest zjawiskiem kulturowym związanym z uczeniem się pewnych postaw w rodzinie. Wydaje się, iż zagrożone zjawiskiem dziedziczenia są już osoby i rodziny korzystające z pomocy powyżej 6 lat.

Dominującymi źródłami utrzymania rodzin świadczeniobiorców obok zatrudnienia stałego(12,5%) i renty(13,4%) są świadczenia pomocy społecznej 15% . W tym 7,3% są to wyłącznie świadczenia obligatoryjne pomocy społecznej, a 6,7% stanowią świadczenia fakultatywne. Dość duży odsetek w dochodach rodzin świadczeniobiorców stanowią zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne- 7,5%. W przypadku osób samotnych źródłem utrzymania niemal w 40 % są wyłącznie świadczenia pomocy społecznej , z tego 25 % to świadczenia obligatoryjne, a pozostałe 15% - fakultatywne .

W nawiązaniu do sytuacji materialnej świadczeniobiorców analizując warunki mieszkaniowe wynika, że własne mieszkanie posiada 17%, natomiast własny dom - 42,7% Blisko 29 % osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z rodziną (rodzicami, teściami, dziadkami itp.), a 22,8% świadczeniobiorców zamieszkuje wspólnie, ale prowadzi odrębne gospodarstwo domowe.

2. Czasokres korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Dostrzec można dominację rodzin, które korzystają z pomocy społecznej powyżej trzech lat (około 65%). Z tego - rodziny korzystające od 3 do 5 lat stanowią 29% , a od 6 do 12 lat - 27,4% ogółu rodzin świadczeniobiorców. Stosunkowo najmniej jest rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej powyżej 12 lat (10%). Nieco ponad 30% korzysta z pomocy nie dłużej niż 2 lata.

Dziedziczenie biedy – zgodnie z teorią Edwina H. Sutherlanda - jest zjawiskiem kulturowym związanym z uczeniem się pewnych postaw w rodzinie. Wydaje się, iż zagrożone zjawiskiem dziedziczenia są już osoby i rodziny korzystające z pomocy powyżej 6 lat – ok. 39 tysięcy osób. W 2002 r. spośród 2228 osób, które otrzymały świadczenie blisko 22 % stanowią osoby, które wychowały się w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Osoby te powinny być poddane szczególnie intensywnej pracy socjalnej z użyciem projektowanych w pomocy społecznej narzędzi takich jak kontrakt

socjalny. Skuteczność tych działań będzie również zależała od współpracy jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami, tj. PUP, pracodawcami i organizacjami pozarządowymi.

Z doświadczeń pracowników MGOPS wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna - ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które powodują sięganie po alkohol, co wśród bezrobotnych staje się zjawiskiem masowym.

Z danych MGOPS wynika, że w latach 2003 - 2005 rosła liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka z powodu bezrobocia.

3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Osoby niepełnosprawne

Ze względu na zmiany przepisów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych – w spisie 2002 r. przyjęto zasady wyodrębniania tej kategorii osób, spójne metodologicznie ze stosowanymi w spisach z lat 1988 i 2002, tym samym została zachowana możliwość porównywania ich wyników.

Osoba niepełnosprawna to osoba, która posiadała odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenie nie posiadała, lecz odczuwała ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na 2 podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne **prawnie**, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie**, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Kryterium zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych **prawnie** jest:

- dla osób w wieku 16 lat i więcej - posiadanie aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający, ustalającego niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo,
- dla dzieci poniżej 16 roku życia, tj. urodzonych po 20 maja 1986 r. - uprawnienie do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, dla osób w wieku 16 lat i więcej ustalono 3 stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany, lekki orzekane przez powiatowy, wojewódzki lub były krajowy zespół orzekający o stopniu niepełnosprawności. W myśl ustawy inne orzeczenia wydane przez organy do tego upoważnione przed wejściem w życie ustawy (tj. przed 01.01.1998 r.) traktowane były na równi z orzeczeniami stopnia niepełnosprawności.

Wykaz równorzędnych orzeczeń kwalifikujących osobę do grupy osób niepełnosprawnych prawnie oraz określenia stosowane w klasyfikacji niepełnosprawności/ inwalidztwa prawnego w latach 1988 i 2002

2002		1988
Stopień niepełnosprawności	Rodzaj orzeczenia równorzędnego	Grupa inwalidztwa
Znaczny	– całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji – I grupa inwalidztwa – orzeczenie o długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym z uprawnieniem do zasiłku pielęgnacyjnego	I grupa inwalidztwa
Umiarkowany	– całkowita niezdolność do pracy – II grupa inwalidztwa	II grupa inwalidztwa
Lekki	– III grupa inwalidztwa – częściowa niezdolność do pracy – celowość przekwalifikowania zawodowego – orzeczenie o długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym bez uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego	III grupa inwalidztwa

Znaczny stopień niepełnosprawności ma osoba o naruszonej sprawności organizmu, która jest:

1. niezdolna do podjęcia zatrudnienia,
2. zdolna do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagająca – niezbędnej w celu pełnienia ról społecznych – stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności ma osoba o naruszonej sprawności organizmu, która jest zdolna do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagająca – w celu pełnienia ról społecznych – częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Lekki stopień niepełnosprawności ma osoba o naruszonej sprawności organizmu, zdolna do wykonywania zatrudnienia, nie wymagająca pomocy innej osoby w pełnieniu ról społecznych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w Narodowym Spisie Powszechnym 2002 do grupy osób niepełnosprawnych prawnie nie zaliczono osób, które uzyskały orzeczenie o grupie inwalidztwa wydane przez MON lub MSWiA oraz orzeczeń o długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydanym przez KRUS po 31.12.1997 r.

Uwzględniając subiektywną ocenę zdolności do wykonywania podstawowych czynności dla danego wieku, zbiorowość osób niepełnosprawnych **prawnie** podzielono na dwie grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie, tj. osoby, które posiadały orzeczenie i równocześnie miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych,
- osoby niepełnosprawne tylko prawnie, tj. osoby, które posiadały orzeczenie i nie miały (nie odczuwały) ograniczonej zdolności do wykonywania czynności podstawowych.

Czynności podstawowe dla danego wieku to:

- dla niemowląt – prawidłowa reakcja na bodźce zewnętrzne (płacz, uśmiech, właściwe gesty i odruchy),
- dla dzieci w wieku przedszkolnym – zdolność brania udziału w grach i zabawach w grupie rówieśników,

- dla dzieci w wieku szkolnym – uczęszczanie do szkoły oraz uczestnictwo we wszystkich rodzajach obowiązkowych zajęć,
- dla osób w wieku aktywności zawodowej – praca zawodowa, nauka lub prowadzenie gospodarstwa domowego,
- dla osób w wieku starszym – podstawowa samoobsługa przy czynnościach higienicznych, zakupach, przyrządzaniu posiłków itp.

Zgodnie z Narodowym Spisem Powszechnym Polskę zamieszkuje 5.456,7 tys. Osób niepełnosprawnych, co stanowi 14,3% ogółu ludności w kraju, z czego 4.450,10 tys. to osoby niepełnosprawne prawnie.

Osoby niepełnosprawne w województwie podkarpackim

Lp.	Kategorie niepełnosprawności	Ogółem	W wieku (w latach)								
			0-15	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
OGÓŁEM											
1	OGÓŁEM	316146	17675	6064	12956	15879	45487	75277	64078	56358	22372
	Osoby odczuwające ograniczenie sprawności:										
2	całkowite	37489	1953	795	1830	1729	3368	5431	6931	9570	5882
3	poważne	182096	8848	3186	6420	8187	23547	39956	39447	37839	14666
4	Nieodczuwające ograniczenia sprawności	96561	6874	2083	4706	5963	18572	29890	17700	8949	1824
5	Niepełnosprawne prawnie	248221	13118	4805	11613	14207	41017	68820	49910	35036	9695
6	W wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności	235103		4805	11613	14207	41017	68820	49910	35036	9695
7	Znacznym	39294		1063	2499	2181	3542	4961	8121	12872	4055
8	Umiarkowanym	76599		1777	5030	4804	10962	19512	19752	11734	3028
9	Lekkim	99367		1106	3518	6234	22704	37248	18386	8414	1757
10	Nieustalony m	19843		859	566	988	3809	7099	3651	2016	855
11	W wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego	13118	13118								
12	NIEPEŁNOSPRAWNE PRAWNIE I BIOLOGICZNIE odczuwające ograniczenie sprawności:	151660	6244	2722	6907	8244	22445	38930	32210	26087	7871
13	całkowite	29899	1229	641	1695	1630	3161	5138	6071	7376	2958
14	poważne	121761	5015	2081	5212	6614	19284	33792	26139	18711	4913
15	W wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności	145416		2722	6907	8244	22445	38930	32210	26087	7871
16	Znacznym	33608		772	1907	1687	2840	4214	7048	11472	3668
	odczuwające ograniczenie sprawności:										
17	całkowite	17545		438	1162	971	1573	2197	3619	5547	2038
18	Poważne	16063		334	745	716	1267	2017	3429	5925	1630
19	Umiarkowanym	52799		1169	3273	3211	7281	13210	13643	8576	2436
	odczuwające ograniczenie sprawności:										
20	całkowite	7610		78	429	507	1121	2006	1706	1256	507
21	poważne	45189		1091	2844	2704	6160	11204	11937	7320	1929
22	lekkim	53228		457	1560	3078	11443	19850	10433	5131	1276
	odczuwające ograniczenie sprawności:										
23	całkowite	2658		13	60	109	406	797	607	401	65
24	Poważne	50570		444	1500	2969	11037	19053	9826	4730	1011

Źródło: GUS 2002 wg Narodowego spisu powszechnego

Województwo podkarpackie zamieszkuje 316.146 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowi 15% ludności województwa, z czego 248.221 tys. To osoby niepełnosprawne prawnie.

Wykształcenie osób niepełnosprawnych na Podkarpaciu:

- podstawowe nieukończone - 420 tys., w tym 100 tys. powyżej 16 roku życia z lekkim stopniem niepełnosprawności,
- podstawowe ukończone - 2.240 tys., w tym 577 tys. powyżej 16 roku życia z lekkim stopniem niepełnosprawności,
- zawodowe - 1.156 tys., w tym 477 tys. pow. 16 roku życia z lekkim stopniem niepełnosprawności,
- średnie - 1.124 tys.,
- policealne - 100 tys.,
- wyższe - 244 tys.

W Gminie Tyczyn brakuje pełnego rozeznania co do liczby osób niepełnosprawnych. Kwestią osób niepełnosprawnych zajmuje się m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej. W związku z tym w 2002 r. z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej skorzystało 215 rodzin, natomiast w roku 2003 - 205 rodzin. Ponadto pomocy osobom niepełnosprawnym udziela Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Tyczynie., które zrzesza osoby niepełnosprawne i udziela przede wszystkim pomocy w formie integracji ze środowiskiem lokalnym.

Od grudnia 2005 r. działa Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, który ma na celu podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności samodzielnego życia tych osób, podniesienie poziomu ich zaradności życiowej, sprawności psychologicznej, przystosowanie do funkcjonowania społecznego w środowisku. Obecnie w programie uczestniczy 25 osób.

4. Uzależnienia - alkoholizm.

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to w naszym mieście stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców miasta i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat. Niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu.

W rodzinach, które objęte są pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej pracownicy często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picia alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Praca z takimi klientami MGOPS jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. Z pomocą w pracy z alkoholikami, pracownikom socjalnym przychodzi

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Rodzinny Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Wyzwolenie”.

Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS z powodu alkoholizmu to 65.

5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Rodzina funkcjonalna, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, więzi i miłości. Rodzina taka, dzięki postawom akceptacji i współdziałania, zaspokaja podstawowe potrzeby psychospołeczne, stwarza okazję do kształtowania osobowości, uczy młode jednostki podstawowych wartości oraz norm powszechnie akceptowanych w danej społeczności. Instytucje oświatowe dopełniają te oddziaływania i wspierają rodzinę w edukowaniu, wychowaniu i opiece nad dzieckiem. Niestety, nierzadko bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodziny, umiejętność rozwiązania problemów, z jakimi się boryka, powodują głębokie kryzysy w rodzinie. Są to zazwyczaj bardzo dramatyczne i traumatyczne sytuacje dla wychowujących się tam dzieci. W takim przypadku instytucje oświatowe, ośrodki pomocy społecznej oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze odgrywają istotną rolę we wsparciu i pomocy rodzinie, podstawowej komórce życia społecznego.

Instytucje te, poza prowadzeniem działań doraźnych, organizowaniu i prowadzeniu specjalistycznego poradnictwa, są niejednokrotnie zmuszone przejąć opiekę nad dzieckiem. Aby ograniczyć takie przypadki do minimum, należy w lokalnym środowisku prowadzić prawidłowe działania profilaktyczne, edukacyjne i naprawcze.

W gminie Tyczyn zadania oświatowe oraz opiekuńczo-wychowawcze spełniają przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoła ponadgimnazjalna. Szkoły współpracują z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, policją, lekarzami, pomocą społeczną, organizacjami pozarządowymi. Na terenie gminy wszystkie szkoły prowadzą dożywianie, tę formy pomocy realizuje się we wszystkich szkołach.

Znaczącą część klientów MOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemocą domową, zaburzeniami równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemami w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m.in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów; norm, wartości. Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego to 171.

6. Przestępczość.

Patologie

Tematyka patologii zawsze jest bardzo trudna, zarówno ze względu na niemożność postawienia właściwej diagnozy, jak również swego rodzaju tabu, które uniemożliwia otwarte mówienie o problemach drażliwych, często wstydlivych. Wiele z informacji niżej przedstawionych ma charakter sygnałny - dane mogą pochodzić z badań lokalnych i nie można ich uogólniać na całą populację Polski. Niemniej jednak nawet wymiar lokalny tych zjawisk jest bardzo wymowny.

Przestępczość jest jedną z tych kwestii społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności. Intensywność oraz częstotliwość, z jaką występują zdarzenia przestępcze, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących tę lokalną społeczność. Dlatego tak istotne jest prowadzenie działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych, zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na terenie gminy Tyczyn za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialni są funkcjonariusze Komisariatu Policji w Tyczynie. Wśród przestępstw zaistniałych na terenie działania Komisariatu Policji na szczególną uwagę zasługują: przestępstwa przeciwko mieniu oraz przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu.

Najczęściej notowane przestępstwa na terenie Gminy Tyczyn

Rodzaje przestępstw	2005
przestępstwa przeciwko mieniu	
kradzież cudzej rzeczy	69
kradzieży z włamaniami	65
kierowanie w stanie nietrzeźwości	87
interwencje domowe	223

Źródło: Komisariat Policji Tyczyn

Policja zwiększyła ilość patroli w gminie w prowadzono również akcje prewencyjne m.in. „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczna dogą do szkoły”, „Policja nie tylko dzieciom”.

Grupą klientów Pomocy Społecznej są osoby opuszczające zakład karny.

Przemoc domowa

Przestępczość kryminalna jako przejaw patologii społecznej art.207 §1 K.K definiuje, iż: „przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Wszystkich zainteresowanych ideą pomagania ofiarom przemocy domowej oraz przeciwdziałaniu temu zjawisku skupia ogólnopolskie porozumienie osób, organizacji i instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie „NIEBIESKA LINIA,, powołane do życia w grudniu 1996 r. podczas 3 Ogólnopolskiej Konferencji „Przeciw przemocy,,

Istnieje ogólnopolska procedura interwencji wobec przemocy domowej program „Bezpieczeństwo w rodzinie NIEBIESKA KARTA,,. Pracownicy socjalni współdziałając z policją odbywają wspólną wizytę w domu pokrzywdzonych, opracowują plan pomocy i uruchamiają lokalny system wsparcia .

Bardzo trudno jest określić zakres występowania skali zjawiska przemocy gdyż jest ono powiązane z innymi patologiami (alkoholizmem, bezrobociem, ubóstwem). Barię do postawienia pełnej diagnozy sytuacji jest niska świadomość społeczna przejawów przemocy oraz niechęć środowiska do wtrącania się w sprawy rodzinne innych.

7. Osoby starsze.

STAROŚĆ – jest stanem faktycznym dla części naszego społeczeństwa. Jest też wspólną przyszłością dla pozostałych osób, bo „w życiu każdego człowieka przychodzi taki dzień, gdy ręce się zaczynają trząść, pamięć zawodzi, intelekt słabnie”.

Starość jest nie uniknionym etapem życia człowieka, do którego trzeba się przygotować. Będzie miało to wpływ w przyszłości na akceptację starości, jako normalnego stanu życia człowieka. Przy zwiększonym tempie życia, ludzie mają coraz mniej czasu dla osób starszych. Nie mają czasu zajmować się ludźmi uznanymi powszechnie za „bezużytecznych”. Niechętnie przypominają sobie o ich istnieniu, a kontakt z nimi traktują często jako obowiązek, a nie przyjemność. Dlatego tak często ludzi starych oddaje się do domów starców, umieszcza w szpitalach, hospicjach „jak w przechowalni”- wtedy gdy oni najbardziej potrzebują pomocy i opieki. Jest to okrutne i z pewnością zależy od poziomu kultury społeczeństwa, które nie potrafi zapewnić spokojnej i godnej starości osobom w starszym wieku.

Duże znaczenie w działalności na rzecz tych właśnie ludzi mają pracownicy socjalni pomocy społecznej. To oni docierają do osób samotnych, schorowanych, opuszczonych, zamkniętych w swoich domach często nadmiernie oczekujących na pomoc rodziny, czy osób bliskich. Pracownicy socjalni niekiedy są jedynymi osobami, które przekraczają próg właśnie tej grupy ludzi. Przynoszą oni tym osobom odrobinę radości i chęci do dalszego życia. To na nich czekają podopieczni, wyglądają ich, żyją ich problemami, a przede wszystkim bardzo ich potrzebują. Niekiedy tylko pracownicy socjalni są łącznikami pomiędzy osobami starszymi a ich życiem.

Polityka społeczna wobec ludzi starszych to zespół celowych działań władz i innych podmiotów społecznych, służących tworzeniu lub utrzymaniu statusu społecznego, bezpieczeństwa i jakości życia osób starszych oraz możliwości ich udziału w kulturze i życiu społecznym, zwiększających szansę prowadzenia przez nie aktywnego i niezależnego życia. To oparta na wartościach legislacyjno-instytucjonalna odpowiedź na przemiany w strukturze społeczno-demograficznej społeczeństwa i będące ich pochodną zmiany w systemach społecznych, przejawiająca się w działaniach służących:

- kształtowaniu ogólnych warunków rozwoju i życia najstarszego pokolenia,
- zaspokajaniu potrzeb ludzi starszych,
- zapewnieniu starości pozycji równoprawnej z innymi fazami życia,
- kształtowaniu stosunków między pokoleniami,
- kształtowaniu pozytywnego obrazu starości w świadomości społecznej,
- stwarzaniu możliwości sprostania aktualnym i przyszłym sytuacjom oraz problemom związanym ze starzeniem się zbiorowości.

Samotność jest zjawiskiem, które występuje powszechnie od początków istnienia ludzkości. Wywiera ono wpływ na kształtowanie egzystencji ludzi żyjących w różnych „epokach” i systemach społecznych. Wielu z nas doświadcza samotności na skutek utraty osób najbliższych (rodziców rodzeństwa czy przyjaciela), lub też jest ona spowodowana rozstaniem przymusowym związanym np. z pracą poza miejscem zamieszkania najbliższej rodziny czy nauką w odległej miejscowości. Samotność to także - spowodowana obecnymi warunkami społeczno-ekonomicznymi – izolacja osoby lub osób w wyniku na przykład bezrobocia. Dla wielu osób samotność jest też sposobem na codzienne życie, wynikającym z trudności w np. znalezieniu partnera/ki do dalszego życia w małżeństwie itp.

Samotność związana jest z uczuciem odizolowania, braku bezpieczeństwa, wyobcowania i bezradności. Osoba samotna uważa z reguły, że sytuacja, w której się znalazła jest przez nią zawiniona, że jest skutkiem niedołęstwa co prowadzi do tego, że zamiast wyjść ze swoim problemem na zewnątrz, jeszcze bardziej zamyka się w sobie. Samotność dotyka obecnie połowie wszystkich żyjących ludzi i co czwartej osobie

zyjącej w małżeństwie. Najbardziej bolesną formą samotności jest samotność wśród bliskich. Zamiast czułości – napotyka się na oschłość. Czujemy się niedoceniani za swoje starania w domu, środowisku pracy itp. Nic więc dziwnego, że na taki stan rzeczy człowiek reaguje lękiem czy przeciwną mu agresją. Są to bowiem postawy obronne, przyjmowane w celu zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa.

Samotność nie ogranicza się do jakiegoś szczególnego przedziału wiekowego czy określonej grupy ludzi. Nie można jej wyeliminować wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych stanowi ogromny problem ludzi w starszym wieku. W Polsce, w ostatnim okresie, nastąpił znaczny wzrost liczby ludzi starszych w społeczeństwie. Wskaźniki długości życia wykazują duże różnice regionalne, szczególnie między ludnością miast i wsi. A stopień starości demograficznej polskiej wsi jest znacznie wyższy niż polskich miast. Osoby starsze na wsi mieszkają na ogół samotnie lub z rodziną i do późnej starości wykonują różne prace w gospodarstwie domowym. Dużym problemem np. samotnych rolników jest prowadzenie gospodarstwa rolnego znajdują się oni w trudnej sytuacji materialnej i stanowią potencjalnych klientów pomocy społecznej. Mówiąc o wsparciu dla osób starszych w ramach pomocy społecznej możemy uwzględnić dwa aspekty:

- pomoc środowiskową w miejscu zamieszkania,
- pomoc instytucjonalną zapewniającą kompleksową opiekę w domach pomocy społecznej.

W sektorze pozarządowym działaniami na rzecz osób w starszym wieku zajmują się organizacje pozarządowe oraz organizacje kościelne działające przy parafiach. Przy rosnącej z roku na rok grupie osób starszych w Polsce wydaje się, iż istniejąca obecnie sieć instytucji wspierających najstarsze pokolenie w różnych sytuacjach życiowych jest niewystarczająca. Dotyczy to zarówno placówek państwowych i samorządowych, jak i inicjatyw organizacji pozarządowych. Za mało jest propozycji umożliwiających im aktywny tryb życia zarówno w aspekcie fizycznym, jak i umysłowym. W dalszym ciągu główny ciężar opieki nad ludźmi starszymi spoczywa na ich rodzinach.

VII. Mapa problemów społecznych

§ 7.

W trakcie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zidentyfikowano problemy społeczne występujące w mieście i gminie Tyczyn i wskazano główne problemy społeczne, których skuteczne rozwiązanie warunkuje poprawę sytuacji społecznej mieszkańców.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy		
	2003	2004	2005
Ubóstwo	377	337	41
Bezrobocie	292	261	262
Niepelnosprawność i długotrwała choroba	279	229	234
Bezradność	145	104	105
Alkoholizm	41	38	27
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	-	-	3

Źródło: MGOPS w Tyczynie.

§ 8.

VIII. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. W niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu miasta i gminy.

Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecyfikowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu opieki społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych. W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta i gminy.

▪ kwestia dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> * aktywna praca na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, * współpraca i koordynacja działań podmiotów rządowych i pozarządowych zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży, * wspieranie organizacji III sektora przez samorząd w działaniach na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, * prowadzenie analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży, * zabezpieczanie dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego, * propagowanie idei wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> * niedostateczna ilość środków finansowych, * brak na terenie gminy placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich oraz placówek dla samotnych matek z dziećmi, * nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych w systemie pomocy społecznej oraz specjalistów do pracy z rodziną, * brak ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> * wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, * oferty szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną, * racjonalne rozdzielanie środków publicznych, * wysoki poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną, * wystarczająca opieka medyczna w szkołach, * prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> * występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc, ubóstwo, * marginalizacja i alienacja grup i osób, * istnienie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej * rozpad więzi społecznych oraz zanik kontroli nad dziećmi, * niewystarczające środki publiczne na opiekę nad dzieckiem i rodziną.

▪ **kwestia osób bezrobotnych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> * wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości, * dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi, * współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi, * istnienie lokalnych przedsięwzięć wartych upowszechniania. 	<ul style="list-style-type: none"> * wysoka skala bezrobocia, * wysokie bezrobocie długotrwałe zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn * wysokie bezrobocie długotrwałe na terenach wiejskich, * występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, * niski poziom wykształcenia bezrobotnych długotrwałe,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> * istnienie lokalnych i regionalnych działań skierowanych do bezrobotnych oraz przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu, * powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwałe z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowaniem i reorganizacją systemu kształcenia, * wzrost mobilności zawodowej i geograficznej, * przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy z partnerami społecznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> * wzrost bezrobocia powoduje rozwój patologii społecznej, osłabienie instytucji rodzinnych, dziedziczenia bezrobocia, * istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, * rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w grupach długotrwałe bezrobotnych,

▪ **kwestia osób niepełnosprawnych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> * aktywne funkcjonowanie organizacji pozarządowych w sferze niepełnosprawności, * współpraca pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami III sektora, * zaangażowanie osób niepełnosprawnych do samopomocy, * rozpowszechnianie pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych w środowisku. 	<ul style="list-style-type: none"> * istnienie barier utrudniających pełen udział niepełnosprawnych w życiu społecznym, * niedostateczne rozpoznawanie potrzeb osób niepełnosprawnych w kontekście środowiska lokalnego, * niedostateczne zabezpieczenie w odniesieniu dla potrzeb rehabilitacji osób niepełnosprawnych * brak danych nt. osób niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> * wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, * upowszechnianie problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw społecznych, * standaryzacja usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> * wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze, * istnienie barier architektonicznych, * zmniejszanie się liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,

▪ **kwestia ludzi starszych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> * istnienie określonych standardów usług dla osób starszych, * dobry dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, * możliwość samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych, * profesjonalnie przygotowana kadra, * miejsca w DPS 	<ul style="list-style-type: none"> * wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, * istnienie barier architektonicznych, * niski poziom życia osób w podeszłym wieku * zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniowe, * niekorzystanie z pomocy wolontariuszy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> * koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych, * prowadzenie dokładnego rozpoznania potrzeb wśród osób starszych, * podmiotowe traktowanie osób starszych, * uwrażliwianie oświaty na problemy osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> * niedostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej, * wzrost liczby osób samotnych, * niedostosowanie infrastruktury dla osób starszych, * migracje ludzi młodych na inne tereny, * brak promocji zdrowia wśród osób starszych, * istnienie negatywnych stereotypów człowieka starego.

▪ **kwestia osób uzależnionych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> * prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, * istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom uzależnionym, * współpraca z instytucjami samorządowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> * niedostatecznie przygotowana baza lokalowa do działań wspierających dla osób z problemem alkoholowym, * brak bazy leczenia odwykowego, * brak dobrze przygotowanej kadry do pracy z osobami uzależnionymi, * nikłe zaangażowanie społeczności lokalnej w działania samopomocowe
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> * wspólna praca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, * traktowanie uzależnienia jako problem społeczny, * istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> * niska efektywność i skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych, * wzrost bezrobocia oraz pogłębiające się ubożenie społeczeństwa, zjawisko zmęczenia i bezradności społecznej, * niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

▪ **kwestia osób bezdomnych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> * współpraca z różnymi podmiotami w ramach pomocy bezdomnym, 	<ul style="list-style-type: none"> * istnienie problemu bezdomności, * brak działań zapobiegających bezdomności,

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> * dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności, * istnienie lokalnych programów wspierających bezdomnych i ich rodziny, 	<ul style="list-style-type: none"> * brak programów w zakresie budownictwa socjalnego * istnienie problemu długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych.

▪ **rozwój kadr i służb pomocowych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> * pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych, * prowadzenie działań socjalnych z rodziną. 	<ul style="list-style-type: none"> * brak wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi, * przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, * brak na terenie gminy placówek opiekuńczo-wychowawczych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> * stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, * współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty. 	<ul style="list-style-type: none"> * niewystarczająca ilość kadry w stosunku do potrzeb,

▪ **poziom zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> * dostatecznie rozwinięta baza zabezpieczająca potrzeby społeczne, * dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna gminy, * dobry dostęp do opieki medycznej, * dostateczny dostęp do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, * dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna 	<ul style="list-style-type: none"> * zła sytuacja mieszkaniowa, niedostateczna ilość mieszkań komunalnych i socjalnych, * wzrost przestępczości.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> * wzrost poziomu wykształcenia, * wykorzystywanie środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> * wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia, * wzrost bezrobocia i pogłębiający się upadek kultury pracy * postępująca degradacja wartości rodzinnych i wzrost apatii.

§ 9.

IX. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, które działają w obszarze polityki społecznej i

rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

Instytucje samorządowe

Najistotniejszą rolę w kwestii rozwiązywania problemów społecznych w gminie odgrywa **Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyczynie**. Jednostka realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Wśród instytucji samorządowych na terenie gminy Tyczyn, ważnych z punktu widzenia realizacji celów lokalnej polityki społecznej, należy wymienić: **Rodzinny Punkt Konsultacyjny** dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.

Na terenie gminy działa także **7 świetlic wiejskich**, w których instruktorzy prowadzą sekcje zainteresowań, animują czas wolny dzieci i młodzieży z terenu gminy, szkolne świetlice oraz dwie świetlice wsparcia dziennego.

W Tyczynie działa również **Gminne Centrum Pracy** oraz **Gminne Centrum Informacji, Środowiskowy Dom Samopomocy**.

Instytucje pozarządowe

Na terenie gminy Tyczyn funkcjonują stowarzyszenia, 8 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Działa również 8 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: w Tyczynie, w Budziwoju, w Budziwoju-Dębinie, w Białej, w Matysówce, w Borku Starym, w Kkielnarowej i w Hermanowej

Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje współpraca oraz dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Niestety, brak miejscowych uregulowań prawnych, które określałyby współpracę pomiędzy sektorem pozarządowym a instytucjami administracji samorządowej.

Wśród organizacji pozarządowych są stowarzyszenia zajmujące się szeroko rozumianą polityką społeczną. Należą do nich m.in.:

- **Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Wyzwolenie”** są trzeźwiejący alkoholicy wraz z rodzinami. Aktywność przejawia się w organizacji spotkań, uroczystości i imprez trzeźwościowych.
- **Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Tyczynie** . Zrzesza 108 osób, w tym są to dorośli niepełnosprawni oraz dzieci i młodzież z rodzicami, głównie matkami oraz osoby wspierające. Stowarzyszenie prowadzi działalność na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym. Stowarzyszenie wchodzi w skład Związku Stowarzyszeń Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Powiatu Rzeszowskiego.
- **Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyczyńskiej**
- **Katolickie Stowarzyszenia Katolickie**
- **Akcja Katolicka**
- **Miejsko-Gminny Związek Drużyn Harcerskich „Sokół” w Tyczynie**

Na terenie gminy Tyczyn działają także organizacje zajmujące się sprawami kultury, polityki, nauki, sportu i rekreacji czy też określonych środowisk. Są to Ludowe Kluby Sportowe: „Strug w Tyczynie, „Herman” w Hermanowej, „Grunwald” w Budziwoju, „Biała” w Białej, „Jar” w Kielnarowej; Szkolny Klub Sportowy „Leś-Pol” przy Szkole Podstawowej w Borku Starym oraz Uczniowskie Kluby Sportowe: „Flimero” przy Szkole Podstawowej w Tyczynie i „Budziwój” przy Szkole Podstawowej w Budziwoju. Oprócz w/w działają grupy: Schole i Parafialne Zespoły „ Caritas” przy Parafiach oraz Szkolne Koła „ Caritas”.

§ 10.

X. Misja i wizja

W sferze społecznej misją gminy jest zapewnienie lepszego standardu życia mieszkańcom gminy w szczególności klientom pomocy społecznej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i umożliwienie powszechnego dostępu dóbr i usług. Realizacja misji będzie służyć rozwojowi indywidualnemu i zbiorowemu.

Misja

Misja jest deklaracją środowiska, instytucji lub organizacji podejmujących realizację Wizji rozwoju Gminy. Opisuje przyjmowane przez nie zasady i podstawowy sposób urzeczywistniania tej Wizji. Podstawowe znaczenie ma misja samorządu Gminy, odpowiadająca na pytanie, w jaki sposób samorząd miasta będzie realizował materialne założenia Strategii: wizję rozwoju, cele strategiczne i operacyjne, programy i zadania.

Wizja

Wizja gminy to obraz jej przyszłego stanu, do którego będzie się dążyć uwzględniając dobro środowiska i potrzeby mieszkańców. Ten przyszły stan może określać pożądane cechy środowiska naturalnego, skalę rozwoju gospodarczego, funkcjonowania służb publicznych, czy też poziomu życia mieszkańców. Poprzez stworzenie wizji przyszłości tworzy się ramy, które pozwolą lepiej podejmować decyzje, dotyczące wyznaczania celów i sposobów i ich realizacji w procesie budowania strategii. Tworzenie wizji przyczynia się również do kształtowania obrazu wspólnej przyszłości, zjednoczenia odrębnych i zróżnicowanych grup w dążeniu do wspólnego celu oraz rozwijania myślenia pozytywnego i wybiegania w przyszłość.

Wizja to określenie strategicznych sfer aktywności w zakresie realizacji celów zabezpieczenia społecznego. Odbywać się to będzie poprzez:

1. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców,
2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
3. Ograniczanie sfery ubóstwa,
4. Zapewnienie bezpieczeństwa i zapobieganie przemocą,
5. Ograniczanie wykluczenia i marginalizacji społecznej oraz podejmowanie działań reintegracji społecznej.

§ 11.

XI. Cel główny i cele operacyjne gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych

Cel główny: ukształtowanie sprawnego systemu zabezpieczenia społecznego w oparciu o partnerską rolę organizacji pozarządowych w ramach nowoczesnego modelu promocji społecznej w oparciu o Zasady Pomocniczości.

Cele pośrednie:

1. Podjęcie kompleksowych działań na rzecz umocnienia roli rodziny.
2. Wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej.
3. Wdrażanie planu pomocy nad dzieckiem i w rodzinie.
4. Wsparcie dla osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Profilaktyka i organizacja wsparcia dla osób podlegających przemocy i organizacja wsparcia dla młodzieży niewydolnie wychowawczych.
6. Poprawa jakości życia ludzi w wieku podeszłym i wspieranie ich aktywności.
7. Opracowanie specjalistycznego programu polityki prorodzinnej.
8. Organizowanie poradnictwa specjalistycznego.
9. Poprawa infrastruktury.
10. Opracowanie gminnych programów w zakresie wsparcia rodzin.

Metody celów operacji

1. Systematyczna diagnoza.
2. Okresowy monitoring i kontrola.
3. Stosowanie zasady pomocniczości przy udzielaniu świadczeń.
4. Zlecenie kontraktowania świadczeń społecznych.
5. Kompleksowość rozwiązań.
6. Wyznaczanie standardów usług.
7. Partnerska wymiana doświadczeń z innymi samorządami.
8. Konsekwencja i długofalowość działania.
9. Indywidualizacja metod i środków.
10. Zachowanie współuczestnictwa i praw klientów.
11. Pozyskiwanie środków pozabudżetowych.
12. Rozwój sponsoringu działalności charytatywnej.
13. Szeroka działalność poradnictwo itd.
14. Priorytetowe traktowanie profilaktyki działania.
15. Aktywna rola pomocy społecznej.
16. Współpraca z innymi szczeblami samorządów i administracją rządową.
17. Rozwój form pomocy środowiskowej.
18. Organizowanie działań z uwzględnieniem efektywności społecznej i ekonomicznej.

§ 12.

XII. Cele strategiczne

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie funkcjonowania rodziny

Priorytet 1.1. Wspieranie rodzin wielodzietnych

Działania 1.1.1. Udzielanie pomocy materialnej dla rodzin dysfunkcyjnych

Metoda 1.1.1.1. Zasiłki celowe na pokrycie podstawowych potrzeb rodziny i niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina Tyczyn..

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Środki Państwa

Termin realizacji: Praca ciągła

Działanie 1.2. Rozwój dożywiania

Metoda 1.1.2.1. Pokrycie kosztów dożywiania w szkole.

Finansowa pomoc z przeznaczeniem na posiłki dla dzieci pozostających w domu.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina , Szkoły

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa

Termin realizacji: Praca ciągła

1.1.3. Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych

1.1.3.1. Utrzymanie stałego kontaktu z siecią organizacji pozarządowych i instytucji opiekuńczych

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina, Organizacje pozarządowe, Fundacje

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Środki Państwa, Inne

Termin realizacji: Praca ciągła

1.1.4. Przeciwdziałanie uzależnieniu rodzin wielodzietnych od instytucji pomocy społecznej

1.1.4.1 Pomoc podopiecznemu w identyfikowaniu własnej sytuacji, sprecyzowanie konsekwencji zdiagnozowanego stanu (już istniejących i mogących zaistnieć).

Uświadomienie możliwości samodzielnego stymulowania trudnej sytuacji życiowej.

Opracowanie planu działań kompensacyjnych lub pomocowych z uwzględnieniem sugestii podopiecznych łącznie z uwzględnieniem czasu trwania tych działań.

Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć oparta na wysokiej motywacji rodziny.

Ocena efektów pracy i dalszy monitoring.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina

Źródło finansowania: Budżet Gminy

Termin realizacji : Praca ciągła

1.1.5. Promocja pozytywnego wizerunku rodzin wielodzietnych

1.1.5.1 Zorganizowanie cyklu prelekcji w szkołach gimnazjalnych i średnich z uwzględnieniem roli i wartości rodziny wielodzietnej we współczesnym społeczeństwie

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Szkoły

Źródło finansowania: Budżet Gminy

Termin : Praca ciągła

Priorytet: 1.2. Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach wielodzietnych i niepełnych.

1.2.1. Pomoc w załatwianiu niezbędnych formalności urzędowych

1.2.1.1. Poradnictwo:

- udostępnienie niezbędnych druków urzędowych
- udzielanie informacji na temat konkretnych instytucji i placówek pomocowych

Realizator: MGOPS w Tyczynie..

Partnerzy : Gmina

Źródło finansowania: Budżet Gminy

Termin realizacji: Praca ciągła

1.2.2. Motywowanie osób dorosłych w rodzinach do aktywnego poszukiwania pracy.

1.2.2.1. Stały kontakt z instytucjami i organizacjami zajmującymi się rozwiązaniem bezrobocia w środowisku.

Realizator: MGOPS w Tyczynie

Partnerzy: Gmina, Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie

Źródło finansowania: Budżet Gminy, PUP

Termin realizacji: Praca ciągła.

1.2.3. Pomoc dzieciom w nauce i rozwijaniu zainteresowań, zdolności, realizowane w szkołach i w domu

1.2.3.1. Organizowanie przy współpracy z wolontariuszami nieodpłatnych korepetycji.

Doraźna opieka nad dzieckiem w domu w przypadku zaistnienia takiej potrzeby

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Szkoły, Wolontariusze

Źródło finansowania: Budżet Gminy

Termin realizacji: Praca ciągła

Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób opuszczających zakłady karne

Priorytet: 2.1. Prowadzenie pracy socjalnej

2.1.1. Pomoc w załatwianiu niezbędnych formalności urzędowych.

2.1.1.1 Poradnictwo

Kierowanie do odpowiednich instytucji i urzędów

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina

Źródło finansowania: Budżet Gminy

Termin realizacji: Praca ciągła

2.1.2 Motywowanie do podjęcia zatrudnienia.

2.1.2.1 Ułatwianie podopiecznemu kontaktu z urzędem pracy i doradcą zawodowym

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina, PUP

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Budżet PUP

Termin realizacji: Praca ciągła

Priorytet: 2.2. Udzielanie pomocy osobom opuszczającym zakład karny i ich rodzinom

2.2.1. Zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych osób opuszczających zakłady karne i ich rodzin.

2.2.1.1. Zapewnienie schronienia, posiłku, ubrania.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa

Priorytet: 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób opuszczających zakład karny

3.2.1 Prowadzenie pracy socjalnej.

3.2.1.1. Pomoc w załatwianiu niezbędnych formalności urzędowych.

3.2.1.2. Poradnictwo. Kierowanie do odpowiednich instytucji i urzędów

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina, Sąd Rejonowy

Źródło finansowania: Budżet Gminy

Termin realizacji: Praca ciągła

Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu wśród klientów pomocy społecznej

Priorytet: 3.1. Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązania problemów bezrobocia

3.1.1 Zawieranie kontraktów pomiędzy bezrobotnym a Ośrodkiem Pomocy Społecznej określający zasady współpracy mające na celu wyjście z trudnej sytuacji rodziny bezrobotnego.

3.1.1.1 udzielanie pomocy finansowej

- praca socjalna,

- organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych oraz inne prace w ramach różnych programów

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: PUP, Gmina

Źródło Finansowania: Budżet Gminy

Termin realizacji: Praca ciągła

Priorytet: 3.2. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej

3.2.1. Właściwe przekazywanie informacji, mobilizacja

3.2.1.1. pisanie listów motywacyjnych,

- szkolenie zawodowe,

- poradnictwo zawodowe,

- propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowania się osób długotrwanie bezrobotnych.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina, PUP, WUP

Źródło Finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa

Termin Realizacji: do 2011 roku

3.3 Poszerzenie współpracy z Gminnym Centrum Informacji i Miejską i Gminną Biblioteką

3.3.1. Kontakt z Gminnym centrum Informacji w ramach możliwości korzystania podopiecznych ze stałego dostępu z Internetu połączone ze szkoleniem w zakresie pozyskania informacji o miejscach pracy w regionie

3.3.1.1. Możliwości uczestnictwa w szkoleniach z zakresu obsługi komputera, dostępu do Internetu

- pomoc finansowa,
- praca socjalna
- szkolenia w zakresie znajomości podstawowych programów komputerowych.
- pisanie listów motywacyjnych i CV

Realizator: MGOPS

Partnerzy: Gminne Centrum Informacji, Gmina, Miejsko i Gminna Biblioteka Publiczna

Źródło Finansowania: Budżet Gminy, Środki Państwa

Termin Realizacji: Praca ciągła

Cel strategiczny 4. Pomoc osobom niepełnosprawnym

Priorytet: 4.1 Działanie w celu diagnozowania środowisk osób niepełnosprawnych

4.1.1. Udzielanie pomocy materialnej dla rodzin, osób niepełnosprawnych.

4.1.1.1. Zasiłki celowe na pokrycie podstawowych potrzeb rodziny niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina

Źródło Finansowania : Budżet Gminy, Środki Państwa.

Termin realizacji: Praca ciągła.

Priorytet: 4.2. Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych.

4.2.1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom niepełnosprawnym.

4.2.1.1. Pomoc usługowa w formie usług opiekuńczych domowych.

- rehabilitacji i doradztwa rehabilitacyjnego.
- umieszczenia w całodobowych domach pomocy społecznej.

Realizator: MGOPS w Tyczynie

Partnerzy: Gmina, PCPR,

Źródło finansowania: Budżet Gminy.

Termin realizacji: Praca ciągła.

Priorytet: 4.3. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych.

1.2.1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom niepełnosprawnym

4.3.1.1. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania.

- propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
- ułatwianie kontaktu z placówkami rehabilitacji,

Realizator: MGOPS w Tyczynie

Partnerzy: Gmina, Służba Zdrowia.

Źródło finansowania: Budżet Gminy.

Termin realizacji: Praca ciągła.

Priorytet: 4.4. Kontynuacja działalności Środowiskowego Ośrodka Wsparcia, który jest przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi .

4.4.1. Urozmaicenie zakresu Świadczeń pomocy.

4.4.1.1. Ogólne usprawnienie i udoskonalenie osób niepełnosprawnych pozwalające na uzyskanie możliwie najpełniejszej niezależności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb,

- wdrożenie do samokontroli i zachowań prawidłowych zachowań w różnych sytuacjach,
- utworzenie grupy samopomocowej rodziców osób niepełnosprawnych intelektualnie, uczestników ŚDS.

Realizator: MGOPS Tyczyn

Partnerzy: Gmina

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa.

Termin realizacji: Praca ciągła.

Cel strategiczny 5. Rozwijanie systemu wsparcia na rzecz osób starszych wymagających opieki i osób osamotnionych

Priorytet: 5.1. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym

5.1.1. udzielanie pomocy materialnej, pomocy w formie usług opiekuńczych, kierowanie do domów pomocy społecznej,

5.1.1.1 Zasiłki celowe, celowe specjalne z przeznaczeniem na pokrycie leczenia

- praca socjalna
- pomoc w postaci zakupu posiłków

Realizator : MGOPS

Partnerzy: Gmina, PCPR, DPS .

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Środki z Budżetu Państwa.

Priorytet: 5.2. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom starszym i osamotnionym.

5.2.1. uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych.

5.2.1.1. Budowa projektów socjalnych promujących integrację socjalną dla osób osamotnionych i dla osób w rodzinach.

- praca socjalna,
- wsparcie finansowe dla osób osamotnionych i dla osób w rodzinach,
- pomoc w postaci posiłków.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina, PCPR, DPS

Źródło finansowania: Budżet Gminy.

Termin realizacji: Praca ciągła.

Cel strategiczny 6. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązania problemów uzależnień

Priorytet: 6.1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków.

6.1.1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych, wdrożenie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży

6.1.1.1. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych metod rozwiązania problemów uzależnień, wzmocnienie efektów leczenia,

- praca socjalna,
- pomoc finansowa i pomoc w naturze,

- organizowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin uzależnionych.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina, Placówki Oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Źródło Finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa.

Termin Realizacji: Praca ciągła.

6.1.2. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu.

6.1.2.1. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

- praca socjalna,
- porady prawne i psychologiczne

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Psycholog, Rodzinny Punkt Konsultacyjny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Źródło Finansowania: Budżet Gminy

Termin realizacji: Praca ciągła

6.1.3. Wsparcie funkcji opiekuńczych rodziny dla dzieci stanowiących problemy wychowawcze, zagrożonych demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniem.

6.1.3.1. Utworzenie placówki wsparcia dziennego prowadzącej formy pracy środowiskowej (świetlica socjoterapeutyczna),

- pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych, osobistych,
- zajęcia socjoterapeutyczne,
- pomoc socjalna, dożywianie,
- organizacja czasu wolnego, rozwój zainteresowań,
- diagnoza indywidualna dziecka i jego sytuacji rodzinnej i szkolnej.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły.

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Środki z Budżetu Państwa.

Termin Realizacji: do 2010 roku.

Cel strategiczny 7. Pomoc na rzecz osób bezdomnych

Priorytet: 7.1. Przeciwdziałanie zjawisku bezdomności, pomoc osobom bezdomnym.

7.1.1. Pomoc skierowana na przeciwdziałanie bezdomności

7.1.1.1. Pomoc rodzinom najuboższym.

- prowadzenie pracy socjalnej,
- aktywizowanie do podjęcia pracy,
- pomoc w załatwianiu formalności związanych ze staraniem się o dodatek mieszkaniowy.

Realizator: MGOPS w Tyczynie.

Partnerzy: Gmina

Źródło finansowania: Budżet Gminy, Środki Państwa.

Termin realizacji: Praca ciągła.

§ 13.

XIII. Zasady realizacji gminnej strategii

I. Zasada zrównoważonego rozwoju

Rozwój społeczno-gospodarczy gminy w dłuższej perspektywie czasowej odbywać się będzie przy zaspokajaniu równowagi społecznej, ekologicznej i przestrzennej. Przyjęcie tej zasady jest warunkiem stabilności właściwego poziomu życia mieszkańców gminy a także sprawnego funkcjonowania instytucji gminnych publicznych i niepublicznych.

II. Zasada wielokierunkowego rozwoju.

W pierwszej fazie realizacji strategii należy tak wdrażać jej założenia by sprzyjać różnorodnym działaniom społecznym. Należy wzmocnić dobrze prosperujące zasady w kolejnym etapie powinno się wdrażać formy innowacyjne i nowoczesne metody polityki społecznej ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia społecznego. Przejście między tymi etapami powinno być płynne i wynikać z konstytucji programów możliwości i zasobów podmiotów lokalnych.

III. Zasada orientacji na mieszkańców

Respektuje ona fakt, że podstawowym podmiotem działania jest społeczność lokalna i indywidualni mieszkańcy gminy. Źródłem zmian i rozwoju są ludzie ich ambicje, umiejętności i wiedza. Samorząd programując działania powinien uwzględnić ten fakt tworząc warunki sprzyjające aktywności mieszkańców.

IV. Zasada partnerstwa publiczno-społecznego

System partnerstwa powinien sprzyjać efektywnemu wykorzystaniu środków publicznych łącząc wysiłek finansowy różnych podmiotów, w tym prywatnych. W pomocy społecznej partnerstwo może dotyczyć łączenia środków publicznych ze środkami i zasobami organizacji pozarządowych kościołów i związków wyznaniowych.

V. Zasada lokalnego zróżnicowania celów i narzędzi oddziaływania.

W toku wdrażania strategii niezbędne jest zróżnicowanie przestrzenne podejmowanych działań.. Należy określić lokalną hierarchię celów i kierunków działania w programach operacyjnych będących immanentną częścią strategii. Lokalna polityka wsparcia powinna być dostosowana do specyficznych uwarunkowań gminy oraz procesu zmian. Podstawą formułowanych programów społecznych będących załącznikiem do przedstawionych w strategii będą wskazane w diagnozie obszary problemowe w sferze społecznej, które w oparciu o przyjęte kryteria będą realizowały zróżnicowane przedsięwzięcia wynikające z gminnej strategii rozwiązywania problemów w społeczeństwie.

§ 14.

XIV. Monitoring i ewaluacja

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależeć będzie od:

- a.. monitoringu i ewaluacji,
- b. budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- a. **Zespół wdrażający strategię.** Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza gminy, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, sekretarz, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Gminnej Komisji Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, radni, przewodniczący Komisji Oświaty, Kultury, Sportu i Spraw Społecznych.

- b. Roczna ocena wdrażania strategii.** Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celów czy programu rozwiązywania problemów alkoholowych.

Cechy programów i projektów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a. własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS),
- b. poprzez organizacje pozarządowe,
- c. poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań ponadto powinna je cechować:

- a. efektywność** - jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy realizowane w ramach strategii rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych, służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami;
- b. skuteczność** - jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie - jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy);
- c. celowość** - jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

§ 15.

XV. Postanowienia końcowe.

W strategii rozwiązywania problemów społecznych zdiagnozowane zostały najistotniejsze problemy społeczne występujące na terenie gminy Tyczyn. Następnie określona została misja polityki społecznej, która wprowadzona poprzez samorząd lokalny, ma zapewnić mieszkańcom gminy poczucie bezpieczeństwa socjalnego, kompleksową opiekę nad rodziną, wspomaganie najsłabszych oraz umożliwienie jednostce lub grupie

uczestnictwa w życiu społecznym. Cele i kierunki działań zawarte w strategii pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, często marginalizowanych i wykluczanych ze społeczeństwa. Strategia proponuje partnerstwo lokalne, pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Aby strategia mogła oddziaływać w sposób pozytywny na otaczającą nas rzeczywistość należy ją systematycznie monitorować i oceniać poziom jej wdrożenia oraz oddawać ją niezbędnym modyfikacjom stosownie do zachodzących zjawisk społecznych.

§ 16.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy, a nadzór nad jej wykonaniem Komisji Oświaty, Kultury i Zdrowia.

§ 17.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Antoni JONKISZ